

บทคัดย่อ

เรื่อง ไทยถิ่นถิ่นทรวิชัย
ผู้วิจัย ทวิ กาวโร และ จ้านงค์ กิตติสกล
หน่วยงาน สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปีที่วิจัย 2542

ผลการวิจัยพบว่า ในอำเภอถิ่นถิ่นทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นถิ่นที่ยังใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมไทยถิ่นถิ่นอยู่ 7 ชุมชน คือ บ้านท่าขอนยาง และบ้านวังหว้า ตำบลท่าขอนยาง บ้านหนองซอน บ้านส้มปล่อยและบ้านโนน ตำบลคันธารราษฎร์ บ้านน้ำใส ตำบลขามเฒ่าพัฒนา และบ้านดอนกาดดง ตำบลนาสีนวน ทั้ง 7 ชุมชน มีจำนวนครัวเรือนรวม 1,029 ครัวเรือน มีประชากรรวม 4,709 คน

ปัจจัยสี่ในการครองชีพของชาวไทยถิ่นถิ่นเดิมที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหารการกิน และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ แต่ได้ปรับเปลี่ยนตามกาลเวลา สถานการณ์และภาวะแวดล้อม ผสมกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมอีสานและวัฒนธรรมไทยสากล

บริบทของชีวิตของชาวไทยถิ่นถิ่นเป็นไปอย่างเรียบง่ายตามแบบสังคมเกษตรกรรม ทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริม ได้แก่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และรับจ้าง อาชีพรับราชการและค้าขายมีน้อยมาก ฐานะความเป็นอยู่พอมีพอกิน แต่ถ้าพิจารณารายได้ที่เป็นตัวเงินจัดว่าส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน ชาวไทยถิ่นถิ่นมีนิสัยแทบทุกครอบครัว

ชนบประเพณีของชาวไทยถิ่นถิ่นสอดคล้องกับฮีตสิบสองคองสิบสี่ของสังคมอีสาน แม้รายละเอียดในการปฏิบัติก็แตกต่างกันไม่มาก พิธีกรรมส่วนมากผูกพันกับความเชื่อเรื่องผี ชาวไทยถิ่นถิ่นนับถือผีหลายประเภท และเคร่งครัดต่อผีปู่ตาหรือผีบรรพบุรุษมาก ในรอบปีมีประเพณีเลี้ยงผีหลายครั้ง แต่ชาวไทยถิ่นถิ่นก็เลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง งานเทศกาลหรืองานประเพณีต่างๆผูกพันกับวัดและพระสงฆ์อย่างแนบแน่น ตั้งตนอยู่ในศีลธรรมอันดี วันสำคัญทางพุทธศาสนาชาวไทยถิ่นถิ่นต่างรู้สึกสวดขึ้นร่วมใจที่ได้เข้าวัดทำบุญ

ครอบครัวของชาวไทยถิ่นถิ่นเป็นครอบครัวระบบพ่อเดี่ยวแม่เดี่ยวและเป็นครอบครัวขยาย นับถือความอาวุโส ผู้สูงอายุเป็นปูชนียบุคคลของลูกหลานและชุมชน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยถิ่นถิ่นมีทั้งด้านกายภาพและคุณภาพ มีพัฒนาการเกี่ยวข้องกับเรื่องปัจจัยสี่ในการครองชีพ การสาธารณสุขมูลฐาน การศึกษา และการรับรู้ข่าวสารบ้านเมือง เป็นการพัฒนาในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป แม้ว่าสังคมไทยถิ่นถิ่นส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบท แต่ชาวไทยถิ่นถิ่นรุ่นใหม่มีค่านิยมตามอย่างสังคมเมืองโดยเฉพาะด้านวัตถุนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นิยมใช้เครื่องบริโภคทันสมัยใหม่ในครัวเรือนกันเป็นอย่างมากซึ่งสวนทางกับภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้เกิดหนี้สินตามมา

เรื่องที่นำภาคภูมิใจสำหรับชาวไทยถิ่นถิ่นนอกจากชนบประเพณีต่างๆแล้ว ก็คือ การมีภาษาของตนเอง ภาษาถิ่นถิ่นเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นถิ่น